

TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE RODZICÓW DZIECI PRZEDSZKOLNYCH

Głównym zadaniem stojącym przed dzieckiem w wieku przedszkolnym jest przygotowanie się do pójścia do szkoły. Podstawowym warunkiem tego, poza oczywiście określonym poziomem rozwoju fizycznego, poznawczego i emocjonalnego, jest osiągnięcie pewnej samodzielności oraz umiejętności prawidłowego funkcjonowania w środowisku społecznym. W związku z tym, iż przedszkolak dopiero zaczyna się uczyć samodzielności oraz funkcjonowania w środowisku pozarodzinnym, w realizacji tego zadania tak ważne jest wsparcie ze strony Rodziców oraz w chwili pójścia do przedszkola, także nauczycieli. Istotne jest to aby zarówno nauczyciela, jak i rodzice byli odpowiedzialni za rozwój dziecka na wszystkich jego płaszczyznach, ponieważ to właśnie oni wspólnie podejmując różnorodne działania wychowawcze, doświadczają niejednokrotnie trudności. Owe trudności bardzo często związane są z zachowaniami dziecka, które odbiegają od przyjętych norm społecznych.

Częstym pytaniem jakie Rodzice i Nauczyciele zadają sobie, podczas obserwowania niewłaściwego i często powtarzającego się zachowania u dziecka, jest- Dlaczego tak się dzieje oraz jak zareagować na tą sytuację?

Kluczowe znaczenie w poruszonym przeze mnie temacie, ma umiejętne zaspokajanie potrzeb psychicznych dziecka przez rodziców i wychowawców. Nie zaspokojenie ich ma, bowiem bezpośrednio przełożenie na pojawianie się, z dużym nasileniem właśnie problemów wychowawczych.

Należy zwrócić uwagę na to, że dzieci w wieku przedszkolnym swoje pragnienia oraz potrzeby wyrażają w inny sposób, niż my dorośli. Rzadko wyrażają je wprost, natomiast często manifestują je za pomocą swojego zachowania.

Podstawową potrzebą psychiczną dziecka w wieku przedszkolnym jest bezpieczeństwo. Rodzice mogą sprawić swym zachowaniem, aby dziecko czuło się bezpiecznie i miało w nich oparcie przez organizowanie im stałego porządku dnia, stawianie mądrych ograniczeń, ustalanie zasad, które co bardzo istotne, obowiązują wszystkich członków rodziny. Niestety niekonsekwencja i niesprawiedliwe traktowanie przez opiekunów może sprzyjać pojawianiom się zachowań trudnych.

Jako druga niezwykle ważna potrzeba to potrzeba miłości i akceptacji. Sprzyja temu atmosfera, w której dziecko czuje się potrzebne, kochane, ważne i wartościowe. Niekorzystne w aspekcie zaspokojenia tej potrzeby są zachowania rodziców, które skupiają się na nadmiernych wymaganiach i krytyce oraz braku zainteresowania sprawami ważnymi dla dziecka. Jeśli mały człowiek ma poczucie niedosytu miłości ze strony opiekunów, mogą nasilić się takie zachowania, które wzbudzą u Rodzica zainteresowanie. Należy jednak pamiętać, że dla dziecka mniej ważne jest w jaki sposób to zainteresowanie swoją osobą uzyska, czy poprzez prawidłowe, czy niewłaściwe zachowania.

Pragnienie przynależności, jako kolejna silna potrzeba w tym okresie rozwoju, czyli potrzeba więzi uczuciowej z innymi ludźmi. Konsekwencją braku zaspokojenia tej potrzeby może być narzucanie swojej woli otoczeniu, nieumiejętność dostosowania się do obowiązujących zasad oraz brak umiejętności społecznego funkcjonowania w grupie.

Dzieci chcą, by ich działania były doceniane i chwalone. Reagowanie zasłużonymi pochwałami i autentycznym zainteresowaniem jest podstawą wykształcenia u dziecka szacunku do

samego siebie. Gdy przedszkolak jest wyśmiewany przez rówieśników lub negatywnie oceniany przez bliskich, skutkuje to obniżeniem poczucia własnej wartości i bezradnością.

Dzieci potrzebują mieć wpływ na otaczającą ich rzeczywistość, przejawiającą się w chęci decydowania o niektórych ważnych dla dziecka sprawach, liczenia się z jego zdaniem. Opiekunowie dając możliwość dokonywania przedszkolakom wyborów, stosownie do ich wieku, zaspokajają tę potrzebę. Natomiast wyręczanie dziecka oraz nadmierna ilość zakazów i ograniczeń może powodować pojawienie się uporów, przekory lub nawet agresji.

Chroniąc dzieci przed niezaspokajaniem podstawowych potrzeb, przez umiejętne interpretowanie ich zachowania oraz działania mające na celu ich zaspokojenie, rodzice mogą stworzyć optymalną sytuację wychowawczą, zapobiegając tym samym pojawianiu się niewłaściwych zachowań.

Oprócz świadomości potrzeb naszych dzieci, kluczową kwestią są także nasze postawy rodzicielskie, które z pewnością mają niebagatelny wpływ na kształtowanie się u dziecka pewnych zachowań.

✓ Postawa nadmiernych wymagań. Opiekun stawia dziecku wygórowane wymagania, którym nie może sprostać, często nie liczy się z jego potrzebami, emocjami i ograniczeniami. Nie toleruje sprzeciwu i krytyki, a za brak osiągnięć winą obarcza dziecko. Zbyt częste upominanie, wytykanie braków powoduje blokadę potrzeby samodzielności, może być także przyczyną wystąpienia zachowań agresywnych dziecka. Inną konsekwencją może być kształtowanie się u dziecka lęklności, uległości, braku wiary we własne siły.

✓ Obojętność uczuciowa rodziców. Uległość oraz bierność w stosunku do dziecka są typowymi zachowaniami opiekunów, mających postawę unikającą. Rodzic wycofuje się emocjonalnie z relacji z dzieckiem, może być to skutkiem niemożności poradzenia sobie w roli rodzica. W wyniku tego dziecko uważa się za mało wartościowe, a niegrzecznymi zachowaniami próbuje zwrócić na siebie uwagę. Mały człowiek, wychowywany w takiej atmosferze, może być niezdolny do nawiązania trwałych więzi uczuciowych, a przez to mieć trudności w utrzymaniu relacji z innymi dziećmi.

✓ Rodzice o postawie odtrącającej odbierają dziecko, jako ciężar, który ogranicza ich swobodę. Przejawiają negatywne uczucia przez krytykę, surowe egzekwowanie swoich nakazów i zakazów. Relacja oparta jest na przymusie i bezwzględnym posłuszeństwie wobec autorytetu rodzica. Postawa ta może mieć przełożenie na wzrost agresywności u dziecka. Przedszkolak podporządkowuje się nakazom tylko z powodu lęku przed karą.

✓ Zdarza się, że zachowanie rodziców jest zmienne czyli ambiwalentne. Zależy to od chwilowego samopoczucia opiekuna oraz trudności życiowych pojawiających się aktualnie. Rodzic odbierany jest wtedy przez dziecko, jako mało przewidywalny, niekonsekwentny, co powoduje ukrywanie przed nim swoich problemów i trudności z postępowaniem według ustalonych zasad.

Rozsądni, dojrzały i troskliwi rodzice biorąc pod uwagę uczucia i potrzeby dziecka na równi z własnymi, przejawiają tym samym właściwe postawy rodzicielskie.

- postawa akceptacji dziecka, jego złego samopoczucia, smutku, obaw, nawet jeśli nam dorosłym wydają się śmieszne,
- postawa współdziałania, a nie tylko wydawania rozkazów,
- postawa rozumnej swobody – wyznaczanie granic przy omówieniu ich z dzieckiem i wytłumaczeniu ich sensu,

- postawa uznawania praw, z rezygnacją z postawy, że tylko rodzic ma prawo, a dziecko obowiązek, Budowanie pozytywnego obrazu swojego dziecka poprzez: mówienie mu, jakie jest dla nas ważne, wysłuchiwanie tego co chce powiedzieć, wspieranie go, nie lekceważenie jego problemów, nie szantażowanie go odebraniem mu swojej miłości poprzez mówienie, że nie można go kochać, bo zrobiło coś złego.

Praktyczne porady dla Rodziców

1. Poświęć swojemu dziecku czas, uwagę i zainteresowanie. Dziecko powinno wiedzieć, że jest bezgranicznie kochane, bez względu na posiadane przez nie „wady”. Kieruj się zasadą, że jakość tego czasu a nie ilość jest dla Twojego dziecka najważniejsza.

2. Bądź konsekwentny. Dziecko musi wiedzieć i nauczyć się, że są pewne zasady, których należy przestrzegać oraz, że pewne zachowania niosą za sobą skutki. Bądź przewidywalny, wyciągaj zapowiedziane konsekwencje, jednocześnie argumentując dlaczego to robisz. Nie nakładaj kar, które nie mają nic wspólnego z bezpośrednią sytuacją, niepoprawnym zachowaniem- co to znaczy? Podczas gdy dziecko kolejny raz pomalowało ścianę flamastrami, nie zakazuj oglądania telewizji, lepiej pomóż dziecku zrozumieć, iż musi tą szkodę naprawić.

3. Rozgrzyź strategię twojego dziecka. Każde z zachowań twojego dziecka, kryje w sobie jakąś - potrzebę - musisz tylko dokładnie jej się przyjrzeć. Twoje dziecko nauczyło się, że jeśli pociągnie kota za ogon, zwróci tym na siebie uwagę i zaraz do niego przyjdiesz? Każde zachowanie to sposób wyrażenia siebie, spróbuj zastanowić się co stoi za konkretnym działaniem Twojego dziecka, dzięki temu Twoja reakcja będzie adekwatna.

4. Ucz dziecko od najmłodszych lat wyrażania emocji: w tym czym jest złość, jak działa na innych, jak należy ją wyrażać a czego nie można robić, jakich zachowań nie wolno przejawiać i dlaczego, rozmawiaj o emocjach z dzieckiem, jak się czuje i dlaczego się tak czuje. Po jakimś czasie od niewłaściwego zachowania, wybuchu złości dowiedz się co wywołało złość, porozmawiaj z dzieckiem o tym dlaczego tak się stało, co mogłoby wtedy zrobić innego i czy było to dobre zachowanie.

5. Ucz dziecko sposobów rozładowania napięcia i gniewu np. zajęcia sportowe, aktywność fizyczna na zewnątrz, zajęcia twórcze i kreatywne.

Pamiętaj TY jako Rodzic jesteś najlepszym modelem dla swojego dziecka, a ono powtarza każde Twoje zachowanie w stosunku do niego lub innych domowników.

Opracowała Czajka Patrycja